

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ ПАРТОВҲОИ ИСТЕҲСОЛӢ ВА ИСТЕЪМОЛӢ

(Қонуни ҶТ аз 25.07.2005 [№ 109](#), аз 28.06.2011 [№ 736](#))

Қонуни мазкур муносибатҳоро, ки дар рафти ҳосилшавӣ, ҷамъоварӣ, нигоҳдорӣ, истифодабарӣ, кашондан, безараргардонӣ ва гуронидан, инчунин дар идоракунии ва назорати давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо ба миён меоянд, танзим менамояд ва ба пешгирии таъсири манфии партовҳои истеҳсолӣ ва истеъмоли ба муҳити атроф, саломатии инсон ҳангоми муомилот бо партовҳо ва истифода бурдани онҳо барои эҳтиёҷоти хоҷагию истеҳсолӣ ба сифати манбаи иловагии ашёи хом мусоидат менамояд.

БОБИ 1. ҚОИДАҲОИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

(Қонуни ҶТ аз 28.06.2011 [№ 736](#))

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд (Қонуни ҶТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)):

- партовҳо - моддаҳои гуногун, масолеҳ ва ҷисмҳои, ки дар рафти ҳаёт ва фаъолияти инсон ба вучуд омада, дар ҷои пайдо ё зоҳиршудаашон қобили истифода бурдан нестанд ва моликашон онҳоро нобуд карданианд ё худ ҳатман бо роҳи истифодабарӣ ё барҳамдиҳӣ аз онҳо ҳалос шуданианд;
- партовҳои истеъмоли - маҳсулот, масолеҳ, моддаҳои, ки дар натиҷаи истеъмолкунӣ хусусиятҳои истеъмолии худро пурра ё қисман гум кардаанд;
- ашёи хоми дуюмдараҷа - партовҳои истеҳсолӣ ва истеъмолие, ки барои истифодаи дубора ҷамъ (муҳайё) ва тайёр карда шудаанд;
- партовҳои рӯзгор - партовҳои истеъмолие, ки дар маҳалҳои аҳолинишин дар натиҷаи фаъолияти ҳаётии аҳоли пайдо шудаанд;
- партовҳои хатарнок - партовҳои, ки дар таркиби худ моддаҳои дорӣ хусусиятҳои хатаровар (ба монанди захрнокӣ, сирояткунанда, таркишӣ, хатари суختорӣ, қобилияти баланди

реаксиониро) доранд ва дар миқдору шаклҳое мавҷуданд, ки ҳар кадоми он чӣ мустақилона ва чӣ дар тамос бо моддаҳои дигар барои саломатии инсон ва муҳити атроф хатари бевосита ё имконпазир доранд;

- муомилот бо партовҳо - тамоми шаклҳои фаъолият, ки ба ҳосилшавӣ, чамъоварӣ, нигоҳдорӣ, кашондан, истифодабарӣ, безараргардонӣ, гуронидани партовҳо вобаста аст (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#));

- мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо - мақомоти махсусе, ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷмҳурии Тоҷикистон дар соҳаи муомилот бо партовҳо ваколатдор гаштааст;

- нигоҳдории партовҳо - нигоҳ доштани партовҳо дар захирагоҳҳои махсус таҷҳизонидашуда то лаҳзаи аз он ҷо барои гуронидан, безарар гардондан ё ба истифода баровардани онҳо;

- гуронидани партовҳо - ҷудогузори партовҳо, ки дар муҳити атроф паҳн гаштани моддаҳои ифлоскунандаро пешгирӣ намуда, ба истифодаи минбаъдаи ин партовҳо роҳ наметаҳад;

- истифодаи партовҳо - истифодаи партовҳо барои истеҳсоли маҳсулот ва иҷрои корҳо (хизматрасонӣ) ё ҳосил намудани неру (энергия);

- безараргардонии партовҳо - коркард (аз ҷумла сӯзондан)-и партовҳо дар дастгоҳҳои махсус, ки таъсири хатарнокии онҳоро ба муҳити атроф ва инсон кам мекунад;

- технологияи кампартов - ҷараёни истеҳсоли маҳсулот, ки дар рафти он ҳангоми истеҳсоли як воҳиди маҳсулот назар ба истифодаи усулҳои мавҷудаи анъанавии истеҳсоли хамин маҳсулот миқдори ками партов ҳосил мешавад;

- меъёрҳои муомилот бо партовҳо - маҳдудияти миқдори ва сифатӣ вобаста ба ҳосилшавӣ, чамъкунӣ, нигоҳдорӣ, истифодабарӣ, кашондан ва гуронидани партовҳо бо назардошти таъсири онҳо ба муҳити атроф;

- меъёри ҷойгиркунонии партовҳо - миқдори интиҳои партовҳо, ки ҷойгир карданаш бо назардошти вазъи экологии минтақа дар муҳлати муқарраршуда ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ иҷозат дода шудааст;

- мавзеи ҷойгиркунонии партовҳо - машқгоҳҳо, партовгоҳи иҷозатшуда, анборҳои махсус, хоктудаҳои ҷинсҳои кӯҳӣ ва дигар мавзеҳои таҷҳизонидашудаи махсус барои нигоҳдорӣ ва гуронидани партовҳо;
- аз сарҳадгузаронӣ - ҳар гуна ҷойивазкунӣ (бо нақлиёт гузарондан)-и партовҳо аз маҳалле, ки дар ҳудуди давлати дигар мебошад;
- шиносномаи партовҳои хатарнок - ҳуҷҷате, ки аз хусусияти сифатӣ ва миқдории партовҳо бо нишондоди шаклу дараҷаи хатарнокии онҳо шаҳодат медиҳад;
- мониторинги мавзеи гуркунӣ - назорати дарозмӯҳлат ба ҳолати мавзеи гуркунии партовҳо, ифлосшавии муҳити атроф дар ҳудуди ҷунин мавзеҳо ва муҳити зист дар натаҷай ҳодисаҳои табиӣ дар он баамалоянда, инҷунин баҳодихӣ ва пешгуии ифлосшавии муҳити зист аз ҳолатҳои воқеии ҷунин мавзеҳо;
- партовҳои бесоҳиб - партовҳое, ки соҳиб надоранд ё ин ки соҳиби онҳо номаълум аст (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#));
- коркарди партовҳо - фаъолияте, ки ба истифодаи партовҳо ба сифати захираҳои дуумдараҷа вобастагӣ дорад (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#));
- нест кардани партовҳо - фаъолият оид ба гуркунӣ, безарар кардан ва ё несту нобуд сохтани партовҳо (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

Моддаи 2. Қонунгузори дар бораи партовҳои истеҳсоли ва истеъмоли

1. Қонунгузорӣ дар бораи партовҳои истеҳсоли ва истеъмоли ба Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон иборат мебошад (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

2. Муомилот бо партовҳои радиоактивӣ ва ба иншоотҳои обӣ партофтани моддаҳои зарарнокро қонунгузории махсус танзим мекунад.

Моддаи 3. Доираи амали Қонуни мазкур

Қонуни мазкур ба ҳамаи шахсони воқеи ва ҳуқуқӣ новобаста аз шакли моликиятшон, ки фаъолияти худро дар соҳаи муомилот бо партовҳо дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардонанд, тааллуқ дорад (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

Моддаи 4. Принципҳои асосии сиёсати давлати дар соҳаи муомилот бо партовҳо

Принципҳои асосии сиёсати давлати дар соҳаи муомилот бо партовҳо инҳо мебошанд:

- бартариии ҳифзи муҳити атроф бо мақсади муҳофизати ҳаёт ва саломатии инсон;
- вобастагии илман асоснокшудаи манфиатҳои иқтисодию экологии ҷамъият;
- таъсис додану татбиқ намудани равандҳои технологияҳои кампартов;
- коркарди комплекси захираҳои моддию ашёи хом дар асоси силсилаи технологияҳои сарбаста;
- истифодаи механизмҳои ҳавасмандгардонии иқтисодӣ, барои ба гардиши хоҷагӣ истеҳсоли ҷалб намудани партовҳо;
- риояи талаботи қонунгузори санитарӣ ва ҳифзи табиат, ногузирии таъини ҷавобгарӣ барои вайрон намудани он;
- назорати давлати ба риоя намудани қоидаҳои муқарраршудаи санитарӣ, меъёрҳои гигиенӣ ва бехатарии экологи ҳангоми муомилот бо партовҳо;
- банақшагирии чорабиниҳо оид ба нигохдории бехатарии партовҳо ва маблағгузори онҳо;
- озодона дастрас будани ахборот дар соҳаи муомилот бо партовҳо барои шахсоне, ки манфиаташон ҳангоми чунин фаъолият зарар дида метавонад;
- қабул кардани қарорҳое, ки манфиати аҳолиро бо назардошти ҳифзи манфиатҳои миллӣ ифода менамояд ва иштирок намудан дар ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо.

Моддаи 4(1). Партовҳо ҳамчун объекти ҳуқуқи моликият

(Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#))

1. Партовҳо объекти ҳуқуқи моликият мебошанд. Ҳуқуқи моликият ба партовҳо метавонад бо тартиби пешбиниамудай қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон аз як шахс ба шахси дигар гузарад.

2. Истехсолкунандаи партовҳо ҳуқуқи моликият ба партовҳоро аз лаҳзаи ҳосилшавии онҳо ва то ба шахси дигар гузаштани ин ҳуқуқ ё ин, ки то коркард ё пурра несту нобуд сохтани партовҳо бо тартиби пешбиниамудай Қонуни мазкур ба даст меорад.

3. Дар ҳолати хусусигардони корхонаҳои давлатӣ, ки дар натиҷаи фаъолияти онҳо ҳаҷми муайяни партовҳо ҳосил шудааст, ҳуқуқи моликият ба партовҳо ва ӯҳдадориҳои ҷуброн кардани товони зарари аз партов ба саломатии инсон, молу мулки шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ва муҳити зист расида ба соҳибони нав мегузаранд (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

Моддаи 4(2). Партовҳои бесоҳиб

(Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#))

1. Тартиби муомилот бо партовҳои бесоҳибро мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ муайян мекунад, ба шарте ки дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигаре пешбинӣ нашуда бошад.

2. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои ошкор намудан ва ба ҳисоб гирифтани партовҳои бесоҳиб, истифодаи маҷмӯи ин гуна партовҳо, риояи шартҳои муомилот бо онҳо ва пешгирии таъсири манфии онҳо ба муҳити зист ва саломатии инсон масъул мебошанд.

3. Истифодабарандагони қитъаҳои замин, ки дар он қитъаҳо партовҳо ошкор карда шудаанд ва ин партовҳо ба онҳо тааллуқ надоранд, вазифадоранд оид ба ин ҳолат мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии дахлдорро хабардор намоянд.

4. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ вазифадоранд барои пайдо кардани соҳибмулки партовҳои бесоҳиб, муайян кардани дараҷаи хавфнокии онҳо, ташкили баҳисобгирии партовҳои бесоҳиб чора андешанд ва нисбат ба муомилот бо онҳо мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор қабул намоянд.

5. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ соҳибмулки партовҳое мебошанд, ки дар ҳудуди онҳо ҷойгиранд, соҳибнадоранд ё ин ки соҳиби онҳо муайян карда нашудааст.

6. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ комиссияҳои доимоамалкунандаро оид ба масъалаҳои ошкор кардан ва ба ҳисоб гирифтани партовҳои бесоҳиб таъсис медиҳанд.

7. Тартиби ошкор кардан ва ба ҳисоб гирифтани партовҳои бесоҳибро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

БОБИ 2. ВАКОЛАТҲОИ МАҚОМОТИ ҲОКИМИЯТИ ДАВЛАТӢ ДАР СОҲАИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲО

Моддаи 5. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи муомилот бо партовҳо

(Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#))

Ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи муомилот бо партовҳо мансубанд:

- ташкилу татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо;
- муқаррар кардани принципҳои умумии ташкил ва гузаронидани назорати давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо;
- муайян намудани мақомоти ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо;
- таҳия, тасдиқ ва татбиқи барномаҳои мақсаднок ва илмию техникӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо;
- қабул ва тасдиқ намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон муносибатҳои ҳуқуқиро дар соҳаи муомилот бо партовҳо танзим мекунанд ва назорати иҷрои онҳоро ба роҳ мемонанд (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

Моддаи 5(1). Ваколати мақомоти ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо

(Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#))

Мақомоти ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо чунин ваколатҳо доранд:

- назорати давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо, аз ҷумла оид ба риояи меъёрҳои бехатарии экологӣ;
- ташкил ва гузаронидани назорату санҷишҳо дар соҳаи муомилот бо партовҳо;
- ташкил ва гузаронидани экспертизаи давлатии экологӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо;
- додани иҷозат, муайян кардани меъёри ҳосилшавӣ ва ҷойгиронии партовҳо;
- таҳия, тасдиқ ва татбиқи қоидаю меъёрҳои давлатӣ, ки муомилоти бехатарии экологии партовҳоро танзим менамоянд ва талаботи бехатарии партовҳоро барои муҳити зист ва инсон муқаррар мекунанд;
- дар сатҳи ҷумҳуриявӣ ба амал баровардани тадбирҳои рафъи оқибатҳои фалокату садамаҳое, ки ба муомилот бо партовҳо вобастаанд;
- ба мақомоти дахлдор ирсол намудани таклифу пешниҳодҳо оид ба маҳдуд ё қатъ намудани фаъолияти субъектҳои хоҷагидор, новобаста ба шакли моликиятшон, ба шарте ки дар фаъолияти онҳо вайронкунии қонунгузорӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо ҷой дошта бошад;
- ташкили баҳисобгирии давлатӣ ва ҳисоботдиҳӣ доир ба муомилот бо партовҳо;
- таъмини аҳоли бо иттилоот дар соҳаи муомилот бо партовҳо;
- ташкил ва пешбурди кадастри партовҳо;
- ба роҳ мондани ҳамкориҳои байналмилалӣ;
- амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудаанд (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

Моддаи 6. Ваколатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо

(Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#))

1. Ба ваколати мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дохил мешаванд:

- дар ҳудудҳои худ амалӣ гардонидани сиёсати давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо;
- ба амал баровардани тадбирҳои рафъи оқибати фалокату садамаҳое, ки ба муомилот бо партовҳо вобастаанд;
- нест кардани партовҳо аз ҳисоби маблағи соҳибмулк бо ҷуброни товони зараре, ки ба муҳити зист расидааст;
- ҳавасмандгардонии иқтисодӣ ва иҷтимоӣ барои истифодаи пурраи партовҳо аз тарафи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ;
- таъмини аҳоли бо иттилоот дар бораи муомилот бо партовҳо;
- дар мувофиқа бо мақомоти дахлдори манфиатдор муқаррар намудани тартиби муомилот бо партовҳо дар ҳудуди маҳалҳои аҳолинишин ва маҳалҳои дигар;
- ташкили ҷамъоварӣ ва нест кардани партовҳои рӯзгор, аз ҷумла ҷамъоварии ҷудогонаи партовҳо;
- тасдиқи қоидаҳои муомилот бо партовҳои рӯзгор;
- тасдиқи барномаҳои маҳаллии муомилот бо партовҳо ва назорати иҷрои онҳо;
- ошкор кардан ва барҳам додани партовгоҳи тасдиқнагардида;
- андешидани тадбирҳо оид ба ошкор кардан ва ба ҳисоб гирифтани партовҳои бесоҳиб, пайдо кардани соҳибмулки партовҳои бесоҳиби ошкоркардашуда, муайян намудани дараҷаи хатарнокии онҳо;
- ба аҳоли фаҳмондани меъёрҳои қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои муомилот бо партовҳо;
- муҳайё намудани шароити зарурӣ барои ҳавасманд гардонидани аҳоли ба ҷамъоварии партовҳо ҳамчун ашёи хоми дуюмдараҷа.

2. Ваколати мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот дар соҳаи муомилот бо партовҳо тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот" амалӣ карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

БОБИ 3. ТАЛАБОТ ҲАНГОМИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲО

Моддаи 7. Талабот ҳангоми лоиҳакашӣ, сохтмон ва азнавсозии корхонаҳо, иншоотҳо ва объектҳои дигар

Ҳангоми лоиҳакашӣ, сохтмон ва азнавсозии корхонаҳо, иншоот ва объектҳои дигар, шахсони воқеи ва ҳуқуқи вазифадоранд:

- стандарт, меъёр ва дигар қоидаҳои муқаррарнамудай сифатии муҳити атрофро, ки дар соҳаи муомилот бо партовҳо муайян шудаанд, риоя намоянд;
- мувофиқа намудани лоиҳаи ҳуҷҷатҳои меъёри ҳосилшавӣ ва ҷойгиронии партовҳо бо мақомоти ваколатдори давлатӣ (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#));
- гирифтани хулосаи мусбӣи экспертизаи давлатии экологи, санитарию эпидемиологи оид ба лоиҳаҳои тайёркардашуда ва дигар ҳуҷҷатҳое, ки фаъолияти онҳоро вобаста ба муомилот бо партовҳо муайян мекунад.

Моддаи 8. Додани иҷозатнома (литсензия) барои фаъолият дар соҳаи муомилот бо партовҳои хатарнок

Додани иҷозатнома (литсензия) барои фаъолият оид ба муомилот бо партовҳои хатарнок мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият" амали карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 25.07.2005 [№ 109](#)).

Моддаи 9. Талабот оиди истифодаи истеҳсолотӣ фаъолияткунанда

1. Шахсони воқеи ва ҳуқуқи дар рафти истифодабарии истеҳсолоти фаъолияткунанда вазифадоранд:

- стандарт, меъёр ва муқаррароти дигареро, ки оиди сифати муҳити табиат дар соҳаи муомилот бо партовҳо муайян шудааст, риоя намоянд;
- барои муомилот бо партовҳо иҷозатнома дошта бошанд;

- технологияи кампартовро ҷорӣ намоянд;
- партовҳои ҳосилшударо ба рӯйхат гирифта, ба мақомоти омор ва мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо маълумоти саҳеҳ пешниҳод кунанд;
- назорати истеҳсолиро дар соҳаи муомилот бо партовҳо амалӣ гардонанд;
- ба мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо ахбороти заруриро диҳанд;
- коидаҳои пешгирии вазъи садамавири роя кунанд;
- ҳангоми рӯй додани садамаҳои оқибати манфии экологидошта ё ба миён омадани ҳолатҳои, ки ба чунин садамаҳо меоваранд, фавран дар ин бора ба мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо, инчунин ба мақомоти худидораи маҳаллӣ ва аҳоли хабар диҳанд;
- ҳангоми аз сарҳад гузаронидани партовҳо Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқи, инчунин қоидаҳои байналмилалӣ аз сарҳад гузаронидани партовҳои хатарнокро, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф кардааст, ба роҳбарӣ гиранд (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

2. Истифодаи истеҳсолоте, ки дар он нобудсозии партовҳои зарарноки ҳосилшуда тавассути усулҳои безарари экологии ғайриимкон аст, манъ мебошад.

Моддаи 10. Талабот ба ҷойгиркунонии партовҳо

1. Интиҳоби мавзеи сохтмони иншоот барои ҷойгиркунонӣ ва безараргардонии партовҳо дар асоси тадқиқоти махсус (заминшиносӣ, обшиносӣ ва ғайра) дар мувофиқа бо мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо, дар ҳолати гирифтани ҳулосаи мусбӣи экспертизаи давлатии экологии, мақомоти санитарияу эпидемиологии ва қарори мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ (дар мавриди зарурӣ қарор бо назардошти афкори умум қабул карда мешавад) муайян карда мешавад.

2. Гурондани партовҳо дар ҳудуди шаҳрҳо ва дигар маҳалҳои аҳолинишин, минтақаҳои бешабоғ, истироҳатгоҳҳо, ҷойҳои табобатӣ ва бехдошӣ ва дамгирӣ, дар ҳудуди ҳавзҳо, чашмаҳои зеризаминӣ, ки барои корҳои хоҷагӣ нушидан истифода бурда

мешаванд, инчунин дар мавзеъҳои конҳои канданиҳои фойданок ва ҷойҳои маъданковӣ (дар мавриди таҳдидрасонӣ ба беҳатарии корҳои маъданковӣ ва харобии конҳо) манъ аст.

3. Ҷойгиркунонии партовҳо дар асоси иҷозатномаҳои мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо, инчунин бо мувофиқаи мақомоте, ки назорати давлатии санитарии эпидемиологиро амалӣ мегардонанд, имконпазир аст.

4. Ҷойгиркунонии партовҳо мутобиқи қоидаҳое, ки дар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шудааст, амалӣ мегардад (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

5. Мавзеъе, ки дар он партовҳо гуронида шудаанд, ба рӯйхати (реестри) давлатии мавзеъҳои гуронидани партовҳо дохил карда мешавад. Тартиби бурдани рӯйхати (реестри) давлатии мавзеъҳои гуронидани партовҳо аз тарафи мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо муайян карда мешавад.

6. Дар мавриди гуронидани партовҳо гузарондани мониторинга мавзеи гуркунӣ ҳатмист. Мониторинги мавзеи гуркунӣ аз тарафи молики объекти ҷойгиршавии партовҳо мутобиқи тартибе, ки бо мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо ба мувофиқа оварда шудааст, амалӣ мегардад.

7. Моликони мавзеъҳои ҷойгиршавии партовҳо пас аз истифодаи ин мавзеъҳо (ё қитъаҳо) вазифадоранд корҳои барқароркунии қитъаҳои вайроншудаи заминро иҷро намоянд.

Моддаи 11. Талабот ба тозакунии маҳалҳои аҳолинишин аз партовҳои истеъмоӣ ва рӯзгор

1. Ҳудуди маҳалҳои аҳолинишин боад мунтазам аз партовҳои сахту моеъи истемолӣ тоза карда шавад.

2. Ташкили оқилонаи ҷамъоварии партовҳо, ки ҷамъоварии алоҳидаи қисмҳои истифодашавандаи онҳо (партовҳои хӯрокворӣ, металлҳои сиёҳ ва ранга, маснуоти бофандагӣ, қоғаз ва ғайра), нигоҳдории муваққатӣ, бурдан ва безараркунии мунтазами партовҳои истеъмоӣ, инчунин тоза намудани ҳудуди маҳалҳои аҳолинишинро пешбинӣ мекунад, аз тарафи мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ амалӣ карда мешавад ва бояд ба талаботи қоидаҳои санитарӣ, гигиенӣ ва меъёрҳои экологии мутобиқ бошад.

3. Риояи меъёру қоидаҳои нигоҳдории ҳудуди маҳалҳои аҳолинишинро мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ ва мақомоте, ки назорати давлатии санитарию эпидемиологи ва ҳифзи табиатро амалӣ мегардонанд, назорат мекунанд.

Моддаи 12. Талабот ҳангоми муомилот бо партовҳои хатарнок

1. Шахсони воқеи ва ҳуқуқӣ, ки дар натиҷаи фаъолиятҳои партовҳои хатарнок ҳосил мешаванд, вазифадоранд ҳангоми муомилот ба онҳо ҳифзи боэътимоди муҳити атроф ва аҳолиро аз таъсири зараровар таъмин намоянд.

2. Тамоми партовҳои хатарнок аз рӯи таъсири зарарнокиашон ба инсон ва муҳити атроф ба дараҷаҳо тақсим карда мешаванд.

3. Дараҷаи хатарнокии партовро истехсолкунандаи он мувофиқи ҳуҷҷатҳои меъёрие, ки мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо, назорати санитарию эпидемиологи, кӯҳӣ ва техники дар доираи салоҳияташон тасдиқ намудаанд, муайян мекунад.

4. Партовҳои хатарнокро танҳо дар иншоотҳои барои ин мақсад махсус таҷҳизонидашуда дар асоси иҷозатномае, ки бо тартиби муқарраргардида дода шудаанд, ҷойгир кардан мумкин аст.

5. Шахсони воқеи ва ҳуқуқӣ, ки бо партовҳои хатарнок муомилотдоранд, вазифадоранд партовҳои хатарнокро бо тартиби муқаррарнамудаи мақомоти омили давлатӣ ва мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо ба қайд гиранд.

Моддаи 13. Талабот ба кашондани партовҳои хатарнок

1. Партовҳои хатарнокро танҳо дар мавриди мавҷуд будани шиносномаи партовҳои хатарнок ва бо воситаҳои нақлиёти махсус таҷҳизонидашуда кашондан мумкин аст.

2. Тартиби кашондани партовҳо дар намудҳои мушаххаси нақлиёт (автомобили, роҳи оҳан, обӣ), талабот ба иҷрои корҳои боркунӣ ва борфурорӣ, қоидаҳои дигари зарурӣ оид ба таъмини бехатарии экологии, бо стандартҳо ё меъёру қоидаҳое, ки аз тарафи мақомоти давлатии назорат ба бехатарии нақлиёт тасдиқ шудаанд ва бо мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо мувофиқа шудаанд, муқаррар карда мешавад.

3. Ҷавобгарии ҳуқуқӣ барои бехатарии муомилот бо партовҳо аз лаҳзаи ба воситаи нақлиёт бор кардани партовҳо ва аз тарафи ташкилот ё шахси воқеи, ки кашондани партовҳоро иҷро мекунад, қабул намудан, то лаҳзаи дар ҷойҳои муқарраршуда аз нақлиёт фаровардани онҳо ба души муассисаи нақлиёти мебошад, ки ба он нақлиёти додашуда тааллуқ дорад.

Моддаи 14. Аз сарҳад гузаронидани партовҳо

1. Бо мақсади гурондан ва бехатар гардонидани партовҳо, ворид намудани онҳо ба қаламрави ҷумҳурий манъ аст.

2. Аз сарҳад гузаронидани ҳар гуна партовҳо барои истифодабарии дуҷумбораи онҳо ба сифати ашёи хом танҳо бо иҷозати мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо, инчунин дигар мақомоти ваколатдори давлатӣ амалӣ мегардад.

3. Тартиби танзими давлатии аз сарҳадгузаронӣ ва гузаронидани транзитии партовҳоро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад.

4. Назорати воридот ва содироти партовҳои хатарнокро мақомоти ваколатдори ҳокимияти иҷроияи давлатӣ, ки мутасаддии назорати сарҳадӣ, гумрукӣ, экологӣ, санитарӣ ва карантинӣ мебошанд, мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва шартномаҳои байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф намудааст, таъмин менамоянд (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

БОБИ 4. НАЗОРAT БА МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲО

Моддаи 15. Назорати давлатӣ ба муомилот бо партовҳо

1. Назорати давлатиро ба муомилот бо партовҳо мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо, инчунин мақомоти ҳокимияти иҷроия дар маҳал амалӣ мегардонанд.

2. Ба назорати давлатии муомилот бо партовҳо дохил мешаванд:

- назорат ба риояи талаботи қонунгузорӣ ҳангоми муомилот бо партовҳо, ошкор намудани вайронкунии ин талабот аз тарафи шахсони воқеи ва ҳуқуқӣ ва андешидани чораҳо оиди бартараф кардани онҳо;

- назорат ба шахсони воқеи ва ҳуқуқӣ оид ба риоя намудани талаботи соҳаи муомилот бо партовҳо, аз ҷумла шартномаю

созишномаҳои байналмиллалӣ, ки назорати аз сарҳадгузаронии партовҳои хатарноки ба сифати ашёи хом истифодашавандаро пешбинӣ намудаанд;

- назорат ба иҷрои чорабиниҳо оид ба ҳифзи табиат, гигиена, зидди эидемияҳо, қоидаҳои санитарию ҳифзи табиат, меъёрҳои гигиенӣ ва экологӣ ҳангоми муомилот бо партовҳо;

- назорат ба риояи қоидаҳои бехатарии сухтор ҳангоми муомилот бо партовҳо;

- назорати риояи тартиби баҳисобгирии ибтидоии партовҳо (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

- ҷамъоварӣ, коркард ва таҳлили маълумот оид ба муомилот бо партовҳо, баҳодиҳии таъсири онҳо ба муҳити атроф;

- назорат ба саҳеҳии ахбороту ҳисоботе, ки шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ оид ба партовҳо пешниҳод мекунанд;

- таҳлили истеҳсолоти фаъолияткунанда, ошкор намудани имконияту васоити пасткунии андозаю дараҷаи хатарнокии партовҳои ҳосилшуда, назорат ба харҷи пурратар истифода бурдани партовҳо дар истеҳсолот ба сифати ашёи хом;

- назорати риояи дастрас будани ахборот оид ба муомилот бо партовҳо ба аҳоли;

- ба ҷавобгарию ҳуқуқӣ кашидани шахсони воқеию ҳуқуқии гунаҳкор тибқи тартиботи муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- қабул намудани қарорҳо дар бораи маҳдудкунӣ, боздоштан ва қатъкунии фаъолият дар соҳаи муомилот бо партовҳо, ки барои муҳити атроф ва инсон хатари эҳтимоли доранд.

3. Нисбати қарори мақомоте, ки назорати давлатиро ба муомилот бо партовҳо амалӣ месозад, бо тартибе, ки қонунгузорию амалкунанда муқаррар намудааст, шикоят кардан мумкин аст.

Моддаи 16. Назорати истеҳсоли ба муомилот бо партовҳо

1. Ташкилотҳое, ки фаъолияти хоҷагию истеҳсолияшон бо партовҳо вобаста аст бо мақсади тафтиш намудани иҷрои талаботи экологӣ, санитарӣ ва талаботи дигари муомилот бо

партовҳо назорати истеҳсолиро ба муомилот бо партовҳо амалӣ менамоянд.

2. Тартиби ташкили назорати истеҳсолии муомилот бо партовҳо бо низомномаҳо доир ба назорати муомилот бо партовҳо, ки корхонаю ташкилотҳо дар асоси Қонуни мазкур ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва ҳуҷҷатҳои дигари меъёрие, ки ба муомилот бо партовҳо дахлдоранд, таҳия ва тасдиқ шудаанд ва бо мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо мувофиқа шудаанд, танзим карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

Моддаи 17. Назорати ҷамъиятии муомилот бо партовҳо

Назорати ҷамъиятии муомилот бо партовҳо аз ҷониби иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ мувофиқи оинномаҳоишон ва шаҳрвандон дар маҳалли истиқоматашон бо тартибе, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудаанд, амалӣ гардида, аз тарафи ҳамаи шахсони воқеи ва ҳуқуқӣ иҷро шудани талаботи Қонуни мазкурро дарбар мегирад (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

БОБИ 5. БАМЕЪЁРДАРОРӢ ВА БАҲИСОБГИРИИ ДАВЛАТӢ ҲАНГОМИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲО

Моддаи 18. Бамеъёрдарории муомилот бо партовҳо

1. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ мувофиқи тартибе, ки аз тарафи мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо тасдиқ гардидааст, таъсири имконпазири партовҳоро ба муҳити атроф ва инсон риоя мекунанд.

2. Меъёрҳои муомилот бо партовҳоро мақомоти ҳокимияти иҷроия, ки вазифаҳои ҳифзи табиат, назорати санитарияю эпидемиологи, кӯхӣ ва техникиро ба ҷо меоранд, дар доираи салоҳияташон ва бо тартиби муқарраркардаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ менамоянд (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

3. Партовҳое, ки объекти хариду фурӯш ё содироту воридот мебошанд, бояд бо тартиби муқарраркардаи санадҳои меъёрию ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон сертификатонида шаванд.

Моддаи 19. Баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳии давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо

1. Ҳисоботдиҳии давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо тартиби ягона дорад.

2. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ бо тартиби муқарраршуда баҳисобгирии ибтидоии партовҳои ҳосилшуда, истифодашуда, ба шахсони дигар дода ё фурӯхташуда, инчунин ҷойгиршударо ба иҷро мерасонанд ва пуррагиро саҳеҳии ахбороти пешниҳодшавандаро таъмин сохта, дар шакли мӯҳлати аз тарафи мақомоти омили давлатӣ ва мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо муқарраргардида ҳисобот пешниҳод мекунанд.

3. Тартиби баҳисобгирии ибтидоиро дар соҳаи муомилот бо партовҳо мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо, тартиби баҳисобгирии расмӣ омилиро бошад мақоми давлатии омор дар мувофиқа бо мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо, муқаррар мекунанд.

4. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ нигохдории маълумотҳои баҳисобгирӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо дар давоми мӯҳлате, ки мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо муқаррар намудааст, таъмин менамоянд.

Моддаи 20. Кадастри давлатии партовҳо

1. Кадастри давлатии партовҳо ташкил карда мешавад, ки он маҷмӯи мураттаби маълумотро оид ба баҳисобгирии партовҳо дар бар мегирад.

2. Кадастри давлатии партовҳо аз тарафи мақомоти ваколатдор дар соҳаи муомилот бо партовҳо тавассути методологияи ягона дар асоси таснифоти давлатии ахборотҳои техникийи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ бурда мешавад.

3. Тартиби гузарондани кадастри давлатии партовҳо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад.

БОБИ 6. ТАНЗИМИ ИҚТИСОДӢ ВА ҲУҚУҚӢ ДАР СОҲАИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲО

Моддаи 21. Танзими иқтисодӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо

1. Барои ҷойгиркунонии партовҳо бо назардошти ҳаҷми ҷойгирии онҳо, таснифи хатарнокӣ ва меъёрҳои ҷойгиркунонӣ маблағ ситонида мешавад.

Маблағи аз пардохти ҷойгиркунонии партовҳо бадастомада ба буҷети дахлдор равона мегардад.

2. Механизм ва тадбирҳои ҳавасмандкунии иқтисодӣ ва пардохтҳои имтиёзнокро дар соҳаи муомилот бо партовҳо, тартиби гирифтани, муайянсозии ҳаҷм ва тақсимооти пардохтҳои бадастомадаро аз ҷойгиркунии партовҳо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад.

Моддаи 22. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани Қонуни мазкур

(Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#))

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани Қонуни мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд (Қонуни ҚТ аз 28.06.2011 [№ 736](#)).

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон

Э. Раҳмонов

аз 10 майи соли 2002 № 44

ш. Душанбе